

Savonlinnan kaupungin lausunto Itäisen Suomen ohjelman luonnoksesta

Tausta:

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa todetaan: ”Hallitus käynnistää valtioneuvoston kanslian johdolla Pohjoisen ohjelman ja perustaa sen työn tueksi neuvottelukunnan.” ja ”Hallitus jatkaa Itäisen Suomen kehittämissuunnitelmaa uudessa geopolittisessä tilanteessa.”

Edellä mainittujen kirjausten toteuttamiseksi hallitus käynnisti maaliskuussa 2024 Pohjoisen Suomen ja Itäisen Suomen ohjelmat. Ohjelmien tavoitteena on pohjoisen ja itäisen Suomen mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntämisen edistäminen erityisesti taloudellisen kasvun, alueellisen elinvoiman, investointien vauhdittamisen, osaamisen kehittämisen, työvoiman saatavuuden näkökulmista. Lisäksi ohjelmien tavoitteena on muuttuneessa turvallisuuspolitisessa tilanteessa edistää Suomen huoltovarmuutta ja omavaraisuutta sekä vahvistaa turvallisuutta Pohjoismaisessa, EU- ja NATO-yhteistyössä uusi geopolitiikka ja reittimme länteen huomioiden.

Ohjelmien valmistelussa ja toimeenpanossa hyödynnetään laaja-alaisesti Euroopan unionin ja NATO:n tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia sekä muita ministeriöissä ja eri hallinnonaloilla käynnissä olevia selvityksiä ja toimia.

Tavoitteet

Molemmissa ohjelmissa tulee esittää tiiviisti ja konkreettisesti toimia, joilla:

1. voidaan lisätä kestävä kasvun mahdollisuuksia ja uusia investointeja sekä vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja alueiden elinvoimatekijöitä
2. voidaan kestävästi hyödyntää puhtaan energian mahdollisuuksia ja tukea digitaalista puhdasta kasvua
3. lisätään alueen kestävä matkailun vetovoimaa
4. edistetään osaamista ja osaavan työvoiman saatavuutta
5. vahvistetaan koko Suomen turvallisuutta, huoltovarmuutta ja omavaraisuutta
6. lisätään alueen (fyysistä ja digitaalista) saavutettavuutta.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 22.11.2024 lausuntopalvelun kautta. Vaihtoehtoisesti lausunnot voi toimittaa myös työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamoon kirjaamo.tem@gov.fi. Kirjaamolle lähetettävässä sähköpostissa tulee mainita diaarinumero VN/2646/2024-TEM-63. Lausuntopalvelussa toimitetut lausunnot ovat julkisia.

Lausuntopalautteet käsitellään heti tämän jälkeen ja otetaan osaksi jatkovalmistelua. Ohjelmalle asetetun valmisteluryhmän tehtävänä on tehdä ehdotukset Itäisen Suomen ohjelmaksi ja siihen sisältyviksi toimenpide-ehdotuksiksi 31.12.2024 mennessä. Neuvottelukunta työskentelee hallituskauden loppuun saakka.

Pyydämme, että kommentoitte ohjelmaluonnosta selkeästi toimenpidekokonaisuuksittain 1-6. Lausunnoissa pyydetään painottamaan konkretiaa ja tiivistä ilmaisua. Lisäksi loppuun on jätetty mahdollisuus nostaa myös muita huomioita Itäisen Suomen ohjelmaluonnoksesta sekä esittää myös kokonaan uusia, konkreettisia toimenpide-esityksiä.

Savonlinnan kaupungin lausunto:**1. Toimet, joilla lisätään kestävä kasvua, investointeja ja alueiden elinvoimaa**

Savonlinnan kaupunki haluaa aluksi todeta, että on myönteistä, että hallitus on tunnistanut Itä-Suomen voimakkaasti heikentyneen ja erittäin haasteellisen aseman Venäjän rajan mentyä kiinni. Kaupunki myös toteaa, että esitetyssä Itäisen Suomen ohjelman luonnoksessa on tunnistettu vahvuuksia ja esitetty hyviä toimenpiteitä, kuinka tukea esimerkiksi teollisuutta ja Itä-Suomen matkailua.

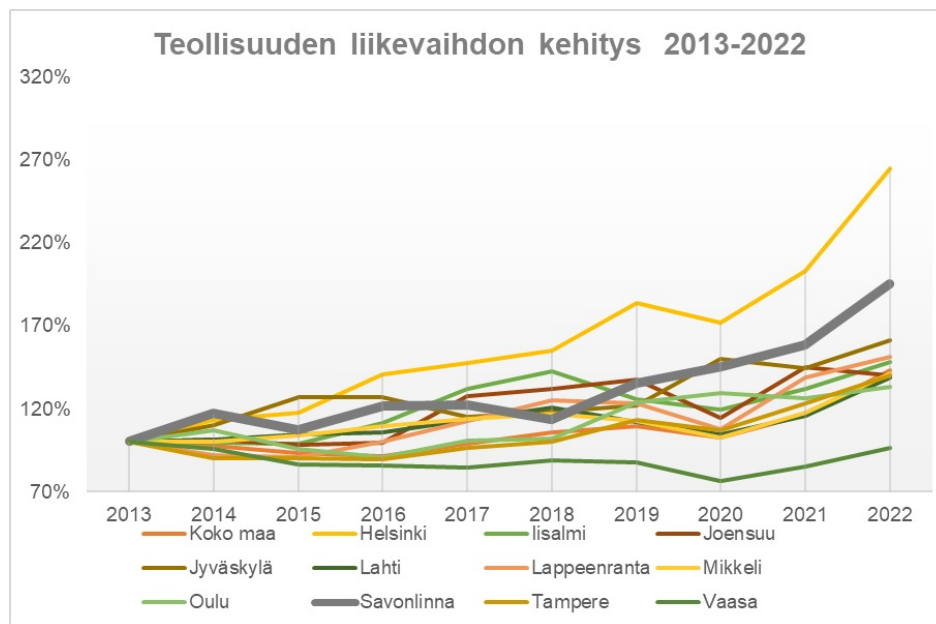
Kasvua, investointeja ja alueiden elinvoimaa tarkasteltaessa Savonlinnan kaupunki kannustaa tarkastelemaan Finnveraa koskevaa lainsäädäntöä ja ohjeistuksia. Savonlinnan kaupunki esittää, että Itä-Suomeen sijoituvia yritysinvestointeja helpotetaan ottamalla määräaikaaisesti käyttöön 90 prosentin takaus. Samassa yhteydessä Finnveran takausprovisiota lasketaan määräaikaaisesti. Finnveran tulee käynnistää matkailu- ja palvelualoille suunnattu pk-yritysrahoitusohjelma, jonka puitteissa toimialojen yritysten käynnistämiseen, käyttöpääoma-, kehitys- ja investointihankkeille saadaan varmistettua rahoitus. Erityisesti matkailu- ja palveluala ovat joutuneet suuriin ongelmiin Venäjän rajan mentyä kiinni, esimerkiksi Savonlinna on menettänyt 100 000 venäläistä matkailijaa ja venäläiset kausiasukkaat. Tästä on aiheutunut kymmenien miljoonien eurojen ostovoimatappio alueen matkailu- ja palveluyrityksille. Samaan aikaan pankit ovat kiristäneet vakuusvaatimuskäytäntöjään ja lainakorot ja muut kustannukset ovat nousseet. Moni yritys on joutunut vaikeuksiin lainojensa kanssa. Tästä syystä valtion pitäisi mahdollisimman kiireellisesti saada aikaan Finnveraa välineenä käyttäen erityisrahoitusjärjestelyt Itä-Suomen alueen matkailu- ja palvelualan yrityksille.

Lisäksi kaupunki tukee erityistalousaluetta koskevan valmistelun edistämistä. Erityistalousalueen valmistelun kärkenä tulisi olla erilaiset verohelpotukset. Verohelpotusten avulla kannustettaisiin yrityksiä investoimaan alueelle. Verohelpotukset tulisi olla pysyviä, koska Itä-Suomen kehitys on selvästi heikompaa, kuin pääkaupunkiseudun ja Länsi-Suomen. Itä-Suomessa voitaisiin kokeilla myös määräaikaaisesti korotettuja yritysten investointitukia sekä pilotoida joustavampaa investointien luvitusta.

2. Toimet, joilla lisätään puhtaan energian mahdollisuuksia ja digitaalista puhdasta kasvua

Esityksen mukaan valtio suunnittelee temaattista kumppanuutta valtion ja eri kaupunkien välille. Mukana ovat valtion lisäksi Lappeenrannan, Imatran ja Joensuun kaupungit. Lisäksi keskisuurten kasvukaupunkien alla kehitetään uudistuvaa teollisuutta ja puhdasta siirtymää. Tässä työssä mukana ovat Mikkeli, Kajaani, Kouvola ja Kotka.

Savonlinnan kaupunki toteaa, että temaattinen kumppanuus tulisi solmia myös Savonlinnan kaupungin kanssa. Savonlinnassa on etenemässä puhtaan siirtymän energiahankkeita ja Savonlinna on Itä-Suomen vahvimpia teollisuuskaupunkeja. Savonlinnassa on Suomen suurimpiin kuuluva mekaanisen metsäteollisuuden keskittymä, Itä-Suomen suurin sähkö- ja elektroniikkateollisuuden keskittymä ja Suomen mittakaavassa merkittävä sellu- ja paperiteknologiateollisuuden keskittymä. Savonlinna on onnistunut saamaan merkittäviä teollisuusinvestointeja ja kuuluu niiden harvojen suomalaisten kaupunkien joukkoon, jossa teollisten työpaikkojen määrä on kasvanut. Parhaillaankin käydään neuvotteluita uusista teollisuusinvestoinneista Savonlinnaan.

3. Toimet, joilla lisätään kestävän matkailun vetovoimaa

Luonnosversioissa esityksessä on mukana seuraava kirjaus: ”Viimeistellään taidekeskus Retretin saneeraus ja päivitetään se ympärivuotiseen käyttöön soveltuvaksi nykyaikaiseksi taidekeskukseksi. Kokonaisuuteen kuuluvat seuraavat osat: 1200 henkilöä vetävä tapahtuma-areena ja kokous- ja konferenssikeskus Kalliosali, maan alla oleva digitaalista taidetta yms. esittelevä elämyskeskus sekä maan päällä sijaitsevat taidenäyttelytila.”

Savonlinnan kaupunki pitää esitettyä kirjausta Retretistä hyvänä. Olennaista jatkoon kannalta on varata investoinnin loppuun saattamiseksi myös riittävä rahoitus. Tavoitteena on luoda Retretistä kotimaisille ja kansainvälisille matkailijoille suunnattu ympärivuotinen tiede-, taide- ja kulttuurimatkakohde, jonka vetovoima perustuu ainutlaatuisiin kansainvälisiin kokoelmiin, digitaalisiin toteutuksiin, eri taidealojen tuottamiin elämyksiin ja uniikkiin luolaympäristöön.

Uuteen Retrettiin on jo investoitu 9 M€:a yksityistä rahaa. Investoinneilla on saneerattu olemassa olevaa ja louhittu uutta korkeatasoista taideluolainfrastruktuuria n. 6000 k-m². Kaikki rakentaminen ja tekniikka luolaan on toteutettu korkeatasoisesti. Maailmanluokan taidekeskuksen valmiiksi saattaminen korkeatasoisena edellyttää vielä noin 10 M€:n investointia. Uuden Retretin taideluolan kokonaisinvestointi on n. 19 M€:a.

Uusi Retretti on korkeatasoinen elämysympäristö kansainvälisille ja kotimaisille matkailijoille. Ainutlaatuinen taide-elämys nostaa koko Itä-Suomen globaalia matkailuvetovoimaa. Uuden Retretin kansainvälinen kiinnostavuus toimii ympärivuotisesti, ja parantaa näin koko matkailutoimialan kannattavuutta Suomessa.

Savonlinnan kaupunki on yhteistoiminnassa Visit Finlandin kanssa aloittanut vuonna 2014 matkailumarkkinoinnin saksankieliseen Eurooppaan sekä Alankomaihin. Tähän on panostettu Visit Finlandin, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon maakuntaliittojen, Lappeenrannan, Mikkelin ja Imatran kaupunkien yhteistyönä noin miljoona euroa vuodessa. Tämän avulla on saatu matkailijamäärät kasvuun saksankielisestä Euroopasta ja Alankomaista.

Tähän mennessä saavutetut matkailijamäärät eivät riitä lähellekään korvaamaan menetettyjä venäläisten matkailijoiden määrää ja lisäksi panostukset muualta Euroopasta saatavien matkailijoiden määrän kasvattamiseksi ovat monikymmenkertaiset verrattuna venäläisten matkailijoiden saamiseen. Tästä syystä tarvitaan valtion huomattavia lisäpanostuksia matkailumarkkinointiin sekä charter-lentoyhteyksien tukemiseen. Nyt valtion tekemä kolmen miljoonan euron panostus ei ole riittävä, vaan panostuksen pitäisi olla noin 30 miljoonaa. Savonlinnan kaupunki on vuosittain käyttänyt muualta Euroopasta saatavien Charter-matkailijoiden saamiseen ja matkailumarkkinointiin noin 200 000 euroa vuodessa.

4. Toimet, joilla lisätään osaamista ja osaavan työvoima saatavuutta

Savonlinnan kaupunki toteaa, että se on kiinnostunut olemaan mukana ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilussa. Edellytys kokeilussa mukana ololle on, että tarkastelu tehdään työvoimapalvelualueittain. Näin ollen Savonlinnan seutu ja Itä-Savon koulutuskuntayhtymä Samiedu voisi pilotoida ja järjestää aiempaa vapaammin lähes kaikkia ammatillisia tutkintoja alueen työmarkkinoiden ja koulutustarjonnan kohtaannosta riippuen.

Itäisen Suomen alueella aikuisempi väestönosa toimii merkittävänä työvoimareservinä ja sen jatkuva osaamisen kehittäminen on turvattava. Nyt eduskunnassa oleva lakiesitys vaikeuttaa rahoituksen suuntaamisen kautta aikuisemmän väestön kouluttamista ja mm. ammatinvaihtoa. Savonlinnan kaupunki esittää aikuisten kouluttamiseen erillistä määrärahaa Itä-Suomen alueelle osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi ja osaamisen tason ylläpitämiseksi.

5. Toimet, joilla lisätään koko Suomen turvallisuutta, huoltovarmuutta ja omavaraisuutta

Savonlinnan kaupunki toteaa, että huoltovarmuuden nimissä edistettävät maatalouden ja alkutuotannon yritystoiminnan kysymykset tulisi ratkaista esimerkiksi suomalaisen elintarvikeviennin edistämisen ja muun kannattavan liiketoimintaympäristön kautta. Paras tie huoltovarmuuden turvaamiseksi on ennen kaikkea reilu ja kannattava liiketoimintaympäristö.

6. Toimet, joilla lisätään alueiden (fyysistä ja digitaalista) saavutettavuutta

Hallitus tarkastelee kevään 2025 puoliväliriihessä maakuntalentojen osalta yhdenvertaista sopimusmallia. Savonlinnan kaupunki toteaa, että lentoliikennettä koskevat ratkaisut tulisi tarkastella yhdenvertaisesti eri kaupunkien välillä, tällä hetkellä eri kaupunkien välillä on eroavaisuuksia kulujen jakautumisesta valtion ja kaupungin välillä.

Savonlinnan kaupunki toteaa myös, että kansainvälisen matkailun ja charter-lentoyhteyksien laajentamiseksi Finavian lentokenttäverkosto ja säännöllinen maakuntakenttien reittiliikenne

ovat kriittisen tärkeitä. Toisin sanoen kansainväliset asiakkaat eivät saavuta Savonlinnaa, Saimaata ja Itä-Suomen matkailukohteita muuten kuin lentoyhteyksien kautta.

Uutena kohtana Savonlinnan kaupunki nostaa esille liikenneinfrastruktuurin osalta raidevälin Pieksämäki – Savonlinna – Parikkala välin kehittämisen. Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Etelä-Karjalan maakuntaliitot sekä Savonlinnan ja Pieksämäen kaupungit ja Joroisten, Parikkalan, ja Rantasalmen kunnat ovat tilaamassa selvityksen raidevälin henkilö- ja tavaraliikenteen käynnistämisen edellytyksistä, potentiaalista sekä investointitarpeista. Erityisesti raidevälin avaaminen turvaisi huoltovarmuutta, tukisi tavaraliikenteen kuljetuksia sekä mahdollistaisi henkilöliikenteen myötä uuden työssäkäyntialueen ja parantaisi matkailun ja koulutusorganisaatioiden näkökulmasta alueen saavutettavuutta.

Lisäksi kaupunki esittää ohjelmaan lisättäväksi, että Vt 14 Parikkala – Savonlinna - Juva välin kehittämiseen ohjataan varoja valtion vuoden 2026 talousarviovalmistelun yhteydessä. ELY-keskus on jakanut Juva-Savonlinna-Parikkala välin kehittämistoimenpiteet yhteensä 45 eri osaan, näin ollen kehittämisinvestointi on mahdollista aloittaa priorisoidusti myös mittaluokaltaan pienemmissä pistemäisissä erissä. Priorisoidusti käynnistetään vt14 Härkälä-Kolkonlahti tien leventäminen, tiegeometrian parantaminen ja reunaympäristöjen parantaminen. Tievälin hintaluokaksi on arvioitu noin 5 miljoonaa euroa.

7. Muut huomiot ohjelmaluonnoksesta

Savonlinnan kaupunki toteaa, että sillä ei ole muita huomioita ohjelmaluonnokseen.